

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА НАН УКРАЇНИ

ВЕЛЕТ УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

18 ЖОВТНЯ 2019 РОКУ

ДО 200-ЛІТТЯ
ПАНТЕЛЕЙМОНА
КУЛІША

Всеукраїнська науково-практична конференція проведена відповідно до Постанови Верховної Ради України від 19 червня 2018 р. № 2465-VIII та плану роботи Національної академії педагогічних наук України

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України Протокол № 11 від 15 жовтня 2019 р.

Редакційна колегія:

С. О. Сисоева, доктор педагогічних наук, професор — голова ред. кол.
О. М. Топузов, доктор педагогічних наук, професор — заст. голови ред. кол.
Н. П. Дічек, доктор педагогічних наук, професор;
Н. Б. Антонець, кандидат педагогічних наук, с. наук. с. ;
К. Ю. Ладоня, відповідальний редактор

Велет українського слова (до 200-ліття Пантелеймона Куліша): збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 18 жовтня 2019 р., м. Київ/ за заг. ред. Дічек Н. П. — Київ: Педагогічна думка, 2019. — 134 с.

ISBN 978-966-644-510-3

Збірник містить матеріали виступів учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Велет українського слова (до 200-ліття Пантелеймона Куліша)», що пройшла в НАПН України 18 жовтня 2019 р.

Матеріали присвячено вшануванню пам'яті видатного українського громадського діяча, націєтворця Пантелеймона Куліша, висвітленню його життєвого шляху, просвітницької діяльності, окресленню впливу його ідей і творів на розвиток української гуманітарної думки й формування національної свідомості українців, творення української мови і літератури, шляхів використання його спадщини у роботі Нової української школи.

УДК 821.161.2.09Куліш:005.745](082)

Матеріали подано в авторській редакції, за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела та вживання назв документів, власних імен тощо відповідають автори публікацій.

© НАПН України, 2019
© Інститут педагогіки НАПН України, 2019
© Педагогічна думка, 2019

ISBN 978-966-644-510-3

Єдиний в тебе скарб - прапрацюрівське слово,
Заклав його Боян від кражи й чужоїдства:
Одно воно життя твого міцна основа,
Певніша над усі потуги і багатства.

Пантелеймон Куліш

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

- Життєвий шлях і просвітницька діяльність Пантелеймона Куліша
- Вплив Пантелеймона Куліша на розвиток української філософської думки
- Пантелеймон Куліш і формування національної свідомості українського суспільства
- Роль Пантелеймона Куліша у творенні української мови і літератури
- Сучасні тренди розвитку української мови

Мета конференції — вшанування пам'яті видатного українського просвітника Пантелеймона Куліша, окреслення шляхів використання його спадщини у роботі Нової української школи

ДО СЛОВОСЛІЖИ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША

Голуб Ніна Борисівна
Творча спадщина П. Куліша в контексті шкільної мовної освіти..... 106

Горошкіна Олена Миколаївна
Художнє слово Пантелеймона Куліша на уроках української мови..... 110

Дурдас Алла Петрівна
Освіта дорослих у Франції: ціннісні аспекти..... 112

Загородня Алла Анатоліївна
Зміст і структура діяльності профільних класів старшої школи в контексті сучасних трендів розвитку освіти..... 116

Куліш Тетяна Іванівна
Реформування мовної освіти молодших школярів в добу незалежності України..... 119

Сопова Дана Олегівна
Особливості розвитку академічної чесності студентів в університетах Європи..... 123

Шевченко Світлана Миколаївна
Особливості навчального процесу для дітей з порушеннями слуху в контексті сучасних трендів розвитку української мови (1991-2010)..... 125

Волковський Володимир Павлович
Пантелеймон Куліш, Михайло Драгоманов та інтелектуальний контекст XIX століття..... 129

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ І ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША

відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування [5].

Отже, із проголошенням незалежності розпочався активний процес реформування мовної освіти в початковій школі, намітилися істотні позитивні зміни у визначенні і досягненні цілей початкового навчання української мови. Зокрема висунуто ідею практичного опанування мов, що полягає, передусім, у тому, що контролюватися мають не стільки знання про мову, скільки мовні вміння, а саме: будувати речення, різні за структурою, метою висловлювання та інтонацією; правильно утворювати форму слова й поєднувати її з іншими; будувати словосполучення, не порушувати норм вимови й наголошування вживаних знайомих слів.

Література

1. Освіта України. Нормативно-правові документи. Київ: Міленіум, 2001.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2000 року № 1717 «Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання» / Освіта України. Нормативно-правові документи. Київ: Міленіум, 2001.
3. Савченко О. Я. Новий етап розвитку 4-річної початкової школи [Текст] / О. Я. Савченко // Початкова школа. — 2001. — № 1. — С. 6 — 10.
4. Пономарьова К. І. Соціокультурна складова у змісті початкового курсу української мови / К. І. Пономарьова // Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: теоретичні аспекти: Дайджест 1 / Укл. О. В. Онопрієнко. — Донецьк: Каштан, 2011. — 98 с.
5. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>. Дата звернення: Вересень 30, 2019.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ ЧЕСНОСТІ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЄВРОПИ

Проблема дотримання норм академічної етики є наріжним каменем для української вищої освіти, науки, мистецтва, особливо у період руху до Європейського освітнього простору. В сьогоднішній швидко збільшується число закладів освіти, формуються нові типи університетів, і, як наслідок, з'явилася потреба знайти рівновагу між діяльністю університетів на користь суспільства і їх підприємництвом, між збереженням традицій і прийняттям нововведень, що диктуються реформами в нашій країні. Академічна чесність — полідисциплінарне явище, присутнє в кожному аспекті життя вищого закладу освіти.

Сформованість ідеї академічної чесності в університетах Європи на рівні академічної свідомості і в академічних спільнотах дозволяє виокремити особливості її розвитку. Серед цих особливостей визначено універсальні і конкретні. До універсальних особливостей розвитку академічної чесності можна віднести: багатовимірність, прозорість, об'єктивність, мотивація та зміст вдосконалення на певних етапах становлення майбутнього фахівця. Особливості розвитку академічної чесності майбутніх фахівців можна згрупувати за ознаками:

1) на законодавчому рівні — університети Європи враховують академічну чесність як складову якості освіти. Академічна чесність, як цінність академічної культури чітко регламентована в Бухарестській декларації етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі.

2) як зміст підготовки майбутніх фахівців — світоглядні дисципліни, актуалізація діагностик. Враховуючи багаторічну історію боротьби з нечесністю, цілком закономірно, що університети

Європи розглядають нечесність як серйозну загрозу їхній безпеці. Дослідження Transparency International, яке було спрямоване на оцінку сприйняття громади академічно нечесних проявів в освіті, підтвердило розповсюдження корупції в європейських країнах (від 6 до 72%) та виявило, що дане явище в більшій чи меншій мірі присутнє в кожній країні, в Європі її рівень складає приблизно 34% [1, с. 443].

3) як університетський регламент — створення системи покарань, санкцій. Діапазон порушень норм академічної етики є досить великим, порушувати можуть як науковці, так і студенти. Проявами академічної недобочесності є: плагіаризм, корупція в освіті (хабар), псевдонаука, самоплагіат, компіляція, ререйтинг та ін.

Однією з найважливіших особливостей є об'єктивність. Досить довгий час інформація про проведення конкурсів на заміщення вакантних посад в університетах залишалася закритою, що ускладнювало забезпечення якісного відбору викладацького складу і відкривало шлях для зловживань [2, с. 94].

Важливими особливостями академічної чесності є природня єдність змістового наповнення виховання та навчання, додержання основних етичних принципів, які забезпечать позитивний психологічний клімат в студентському та викладацькому колективі, що автоматично зробить реальним отримання позитивних результатів наукової, викладацької та навчальної діяльності та допоможе виховати свідомих, патріотичних, зрілих, суспільно-активних, всебічно розвинених, високоосвічених особистостей, основними перевагами яких є відповідальне ставлення до своїх обов'язків, високі духовні, сімейні й національні постулати, які є джерелом світової та національної культури, здатні до самовдосконалення [3, с. 172].

Виділимо конкретні особливості академічної чесності: традиції навчання в університеті, цінності, норми, сталий алгоритм наукового пошуку, культура мови науковця, висока духовність й мораль, спілкування між викладачем та студентом, культура оформлення наукового дослідження і етичної відповідальності за наслідки; толерантність і педагогічний оптимізм, що вибудовується під час навчання в університеті. Головні постулати етики науки і академічної чесності мають бути присутні в освітніх програмах підготовки майбутніх фахівців у вищих закладах освіти,

в основі яких лежить ідея підготовки науковців з високою мораллю, наявними необхідними компетенціями, які будуть здатні розв'язати глобальні проблеми професійної та наукової діяльності в університетах.

Література

1. 1. Артем'єва О. В. Теоретические основы этики добродетели. *Философия и этика: сборник научных трудов*. М.: Альфа-М., 2009. С. 433–445.
2. 2. Добо Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії. *Університетська автономія*. Київ: Дух і Літера, 2008. С. 93–102.
3. 3. Морозова М. Європейський університет — інститут у Флоренції. *Європейський альманах. Історія. Традиція. Культура*. Москва: Наука, 1993. С. 170–174.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (1991–2010)

На сучасному етапі громадського розвитку Українська держава гарантує рівні права для усіх національностей, що мешкають на її території. За роки незалежності в Україні створені правові основи державної національної політики, яка будується на принципах рівності соціальних, культурних прав і свобод усіх громадян. Становлення незалежної Української держави є надійним захистом дітей і з порушенням слуху. Правовою осно-